

LA QUALITAT DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES A CATALUNYA: 12 PROPOSTES PER UNES ADMINISTRACIONS SENSIBLES, EFICIENTS I COMPETITIVES

La creixent complexitat del marc institucional i l'aparició de crisis generalitzades com la recent Covid 19 han posat de manifest que la **cooperació entre territoris, administracions, sectors i grups d'interès és essencial per assolir els objectius econòmics, socials i ambientals** que persegueix la societat en termes d'interès general.

Més enllà de les voluntats polítiques, cal un marc institucional i jurídic que afavoreixi l'interès general i uns **professionals de l'administració** capaços d'implementar les reformes que permetin millorar ràpidament la qualitat de les nostres administracions públiques. En aquest context, una prioritat dels governs ha de ser millorar la **gestió del coneixement i la formació dels empleats públics**.

El Col·legi de l'Enginyeria de Camins, Canals i Ports de Catalunya, el Col·legi d'Economistes de Catalunya i el Col·legi de l'Advocacia de Barcelona han constituït el grup de treball d'Avaluació de Polítiques Públiques a Catalunya amb l'objectiu de reflexionar, debatre i construir propostes al voltant de la **millora dels processos de presa de decisió a les administracions públiques que actuen a Catalunya**. Cal millorar urgentment la capacitat de les nostres institucions –l'Estat, l'Autonòmica i la Municipal– de governar un món d'una complexitat creixent i diferent, aportant possibles fórmules per assolir l'eficiència de la gestió pública.

En fase prèvia a la seva constitució formal, aquest grup de treball ha deliberat abastament sobre les dificultats de les administracions en la presa de decisions en relació a les polítiques d'inversió pública, el desenvolupament urbanístic, les infraestructures i els serveis públics d'abast territorial, tots ells aspectes claus en la competitivitat de la nostra economia i en el manteniment de la cohesió social.

Ens trobem en **un moment decisiu en el camí de poder equiparar-nos als països més avançats d'Europa**. El pla de reconstrucció econòmica *postcovid* pactat pels països membres de la Unió Europea, implementats en els Fons Next Generation EU, mobilitzarà un volum de recursos sense precedents a Europa. La correcta distribució i aprofitament d'aquest Fons constitueix una prova decisiva per mesurar la capacitat de les Administracions públiques per fer front a aquest repte, i servirà per dotar-les de tots aquells recursos necessaris que coajudin a la canalització eficaç i eficient d'aquest pla.

Amb aquesta finalitat, el grup de treball planteja 12 idees per obrir el debat pendent sobre la qualitat de les administracions i el govern del territori. Son **12 idees-força** que proposen un punt de partida d'un debat que ha de comptar amb la participació de **tots els agents implicats**, professionals de l'Administració, partits polítics, organitzacions i institucions de la societat civil, agrupacions empresarials i els mateixos col·legis professionals, entre d'altres. Les podem sintetitzar en els 12 punts següents:

- 1. La qualitat de les Administracions públiques catalanes és relativament baixa, en relació a la resta d'Europa.** Hi ha “illes d'excel·lència”, però els models de qualitat tenen dificultats per desenvolupar-se i sovint no aconsegueixen estendre's, ni ser sostinguts al llarg del temps. Després de la crisi econòmica del 2008 no es va produir una millora apreciable en la qualitat de les administracions catalanes i espanyoles, i el més probable és, per tant, que tampoc es produeixi després de la crisi derivada de la Covid-19 sinó s'inicia un debat aprofundit sobre les causes i les possibles solucions. El primer pas per trobar solucions és prendre'n consciència.
- 2. No és suficient amb el compromís social: l'activitat política és una activitat molt complicada que requereix sensibilitat i coneixement.** Mentre el màrqueting i la comunicació política es torna més sofisticada, les decisions polítiques sovint tenen una mirada parcial i curt-terminista, i se centren en qüestions de gestió quotidiana. Més que “prendre decisions” sovint sembla que siguin decisions ja preses per altres les que els polítics es veuen obligats a defensar. Tot i així, les decisions i les “no decisions” polítiques afecten cada vegada més actors institucionals públics i privats, i tenen majors impactes a mig i llarg termini.
- 3. La separació creixent entre els discursos polítics i els problemes socials concrets contrasta amb la velocitat de les empreses a l'hora de reinventar-se.** La rigidesa de les administracions públiques dificulta la seva reorganització per tal d'adaptar-se a un món de complexitat creixent, que s'organitza en xarxes locals i globals que depassen les fronteres territorials heretades. En aquest context, pot ser rellevant tenir presents algunes experiències de cooperació públic-privada ja existent a Catalunya per a oferir més eficientment serveis a la població.
- 4. La manca de capacitat de resposta política i administrativa deriva també en una creixent judicialització de decisions públiques.** No és un problema exclusivament català o espanyol. Processos polítics viscuts a Europa (com els moviments independentistes a Escòcia i a Catalunya, o el Brexit...) i les dificultats del procés d'integració europea, o la difícil gestió dels riscos de la globalització per part d'institucions multilaterals (com l'OMS durant la pandèmia CV19), així com l'increment del populisme i el clientelisme, han refermat les visions polítiques a curt termini i propulsat la retòrica populista. Els governs i les administracions han estat incapaços de trobar solucions polítiques a reptes que els depassen i han deixat en mans de jutges les decisions importants .
- 5. Les administracions públiques mostren una rigidesa excessiva i dificultats per a cooperar.** La ciutat de Barcelona –el territori del “contínum urbà”- es governa des d'una trentena d'ajuntaments; la institucionalització de l'Àrea Metropolitana o de la Regió Metropolitana és incompleta; el procés de comarcalització ha resultat, en general, ineficient; les diputacions provincials, que un dia havien de ser integrades, continuen essent indispensables per a recolzar els municipis de casa nostra.

6. **La cooperació entre territoris, sectors i grups d'interès requereix molt més que voluntat política.** Cal un marc legal i financer que l'afavoreixi, i uns professionals de l'administració capaços d'implementar-la.
7. **És preocupant que la institucionalització sigui considerada per les pròpies organitzacions com una finalitat en sí mateixa,** més que com un instrument d'atenció participada a les necessitats socials. L'Administració pública és un instrument que ha de servir amb objectivitat els interessos generals. El concepte d'interès general, - com a finalitat última- i d'interès públic- com a criteri instrumental- ha de determinar-se amb suficient claredat i transparència en el disseny de cada política pública.
8. **Emergència de noves formes de governament en xarxa i multinivell, allunyades de la rigidesa de les jerarquies i les competències pretesament exclusives.** La rigidesa de la divisió territorial i competencial de Catalunya ha portat a la creació d'entitats municipals descentralitzades, mancomunitats, consorcis i agències especialitzades, models de partenariat públic-privats sovint no institucionalitzats, que en alguns casos convindria promoure.
9. **Les administracions han de ser transparents en la gestió pública per afavorir la participació ciutadana ben informada en la defensa legítima dels interessos de part,** incorporant el coneixement independent dels experts, la protecció de les minories i la primacia de la preservació dels drets fonamentals i de la justícia. Cal trobar eines que facin d'aquesta transparència un instrument i no un llast al servei de l'eficàcia i l'eficiència en l'actuació dels poders públics. La democràcia, en la seva dimensió de participació organitzada dels ciutadans en les decisions sobre els afers públics, comporta un seguit de valors i de procediments que cal orquestrar i equilibrar.
10. **Repensar les condicions d'accés a la funció pública per promoure la captació de talent per part de les administracions públiques,** a causa del problema incipient de relleu generacional que pateix avui aquest àmbit, i cal definir l'ensenyament necessari i quina formació continuada convé promoure. Tanmateix, els treballadors públics han d'internalitzar el seu compromís social com a servidors públics, i alinear-se amb la consecució d'aquells interessos tot aportant-hi la seva expertesa, modulant de forma molt acurada quan cal actuar com a controladors o fiscalitzadors de l'activitat dels ciutadans o, fins i tot, dels mateixos decisors polítics. Aquesta capacitat ens porta, com es fa esment més endavant a defensar la necessitat de potenciar el paper de la direcció pública professional.
11. **La prioritat dels governs hauria de ser millorar la gestió del coneixement a les administracions públiques, i la formació dels empleats públics.** Això exigeix una major formació interdisciplinària, tècnica, econòmico-financera i legal dels professionals per a augmentar la intel·ligència corporativa i la sensibilitat social dels qui han d'assessorar-los, amb judicis objectius, sobre l'interès general, l'interès públic i la viabilitat i factibilitat de les seves decisions.

- 12. Posar en valor aquells instruments organitzatius que ajuden a separar més clarament el rol polític del rol del funcionari/directiu públic en la gestió, i que reforcen el paper estratègic de la direcció professional en la funció pública.** L'estabilitat professional vinculada a objectius i resultats dels directius públics i la millor concreció de les funcions, responsabilitat i permanència d'alguns consells assessors, són peces importants per a garantir l'efectivitat –combinació d'eficàcia i eficiència– de l'actuació de les administracions.